

HERALDISK TIDSSKRIFT

1960 • BIND 1 • NR 1 • SIDE 19-22

Hannibal Sehesteds franske Grevevåben
Af Hans Konow

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Hannibal Sehesteds franske Grebevåben

Af Hans Konow

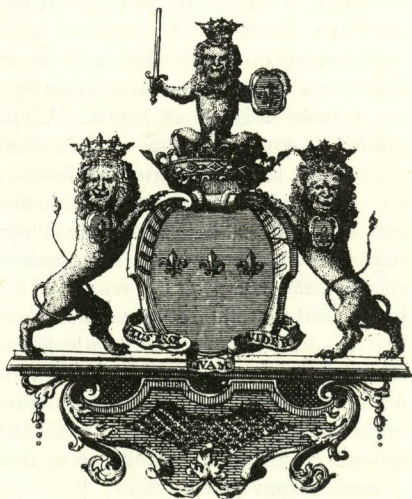
Rigens Skatmester, Hr. Hannibal Sehested, blev i efteråret 1662 af sin kongelige svoger, Frederik III, som overordentlig gesandt sendt til Frankrig, England og Holland; i denne egenskab opholdt han sig fra oktober 1662 til november 1663 ved det franske hof i Paris. Det lykkedes ham her, som den dygtige, smidige og charmerende forhandler han var, at vinde kong Louis XIV's personlige venskab. Allerede i februar 1663 undertegnede han en handelsoverenskomst med Frankrig, og den 3. august samme år satte han kronen på værket ved afslutningen af en for Danmark særdeles fordelagtig militærtraktat.

Allerede i april havde Louis XIV givet Sehested et bevis på sit venskab ved at ophøje ham i den franske grevestand. Desværre er det originale grevepatent gået tabt. Det kendes dog i afskrift i det Kgl. Bibliotek¹⁾, ligesom det er gengivet in extenso i Tycho de Hofmans Danske Adelsmænd (1779).

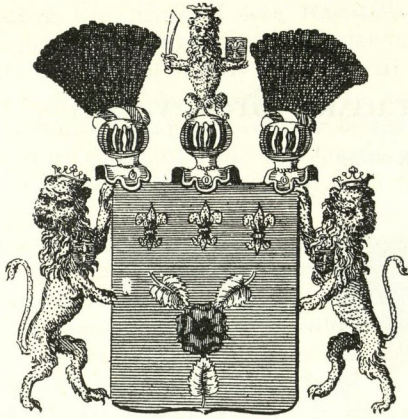
Om det til greveværdigheden knyttede våben siger patentet: Lettres patentes données par Louis XIV au Sieur Hannibal de Sehested, Ambassadeur extraordinaire du Roi de Danemark à la cour de France, de décorer ses Armoiries d'un chef d'azur a trois fleurs de Lis d'or posées en fasce & de porter le nom et titre de Comte.« Om hjelmtegn og eventuelle skjoldholdere indeholder patentet derimod kun følgende mere svævende passus: » . . . & de les employer aux manière

accoutumée aux ornemens qui doivent accompagner l'Ecu des Armes«

Denne mangel skulle imidlertid snart blive afhjulpet, idet Louis XIV den 21. august 1663 skrev et personligt brev²⁾ til Sehested, som i meget smigrende og elegant tournerede vendinger giver udtryk for den franske konges anerkendelse af Sehesteds indsats under de nu så heldigt tilendbragte traktatforhandlinger. Som symbol på den union, der ved Sehesteds mellemkomst er skabt mellem den franske og den danske konge, skal Sehested på sit grevevåben som hjelmtegn føre en løve (Danmark) holdende et skjold, hvori en lilje (Frankrig) og en kårde, samt som skjoldholdere

1. Hannibal Sehesteds våben i Hofmans Danske Adelsmænds danske udgave fra 1779.

2. Fra *Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne*, 1787.

to løver, hver belagt på brystet med en lilje.

Dette grevelige våben er senere beskrevet og afbildet adskillige gange, men mærkeligt nok aldrig i en form, der i sin helhed blot nogenlunde er i overensstemmelse med patentet sammenholdt med Louis XIV's ovenciterede brev.

Hofmans opfattelse fremgår af et kobberstik, som findes såvel i den første, franske udgave af *Danske Adelsmænd* (1746) som i den senere, danske udgave fra 1779 (figur 1). Hofman ser altså ganske bort fra patentets ordlyd, som vel umiddelbart må forstås derhen, at det gamle Sehestedske skjold (blåt, en rød rose omsat af tre hvide søblade) skulle forsynes med et blåt skjoldhoved, hvori tre gule liljer. Det ligger nær at antage, at Hofman i 1746, mindre end 100 år efter Hannibal Sehesteds død, har haft sine grunde til at afbilde våbnet som sket — men herom senere.

I »*Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne*« (1787) gengives en anden version

(figur 2) ledsaget af følgende blasonering: »Benævnte Hannibal Sehested blev i April Maaned 1663 af Kong Ludvig XIV optaget i den franske Grevestand med følgende Vaaben: et blaat Skiold, hvorudi en rød Rose, omsat med 3 Sølv Søblade, ledsaget foroven i Skioldhovedet, der ogsaa er blaat, af tre jævnsides satte Guld Lillier. Paa Skioldet tre Hielme, paa den første en guldkronet siddende Leopard, med et draget Sværd i højre Forklue, og et blaat Skiold med en Guld Lillie i venstre. Den anden og treide Hielm er belagt med en af blaat, Sølv og rødt vexelviis deelt Hielmkrands, af hvilken opstaae ni sorte Plumager. Skioldholderne ere to guldkronede Guld Løver, hver med et blaat Skiold, hvori en Guld Lillie, paa Brystet.« Her har man altså for skjoldets vedkommende nøjagtigt fulgt patentets ordlyd, medens der er tilføjet yderligere to hjelme med »sorte plumager«; disse sidste kan utvivlsomt afledes af det uradelige Sehestedske hjælmtegn: 5 sorte hejrefjer.

Frøken Thyra Sehested, som i 1886 skrev Hannibal Sehesteds biografi, omtaler naturligvis ogsaa hans ophøjelse i den franske grevestand, og bringer en farvelagt våbengengivelse (figur 3) »tilrettelagt af Hr. Archivassistent A. Thiset som en Combination af Afbildningerne i Adelslexicon og Hofman, Danske Adelsmænd«. Bortset fra selve den kunstneriske udformning synes Hofmans bidrag til denne kombination ikke stort, thi både skjoldet og hjælmtegnene holder sig ret nær til »Adelslexicon« (figur 2).

At Thiset og Wittrup: *Nyt Dansk Adelslexicon* (1904) gentager denne blasonering kan vel ikke undre, ej heller at Storcks Vaabenbog, som blev udgivet i tilslutning hertil, bringer en tegning, der nogenlunde svarer til

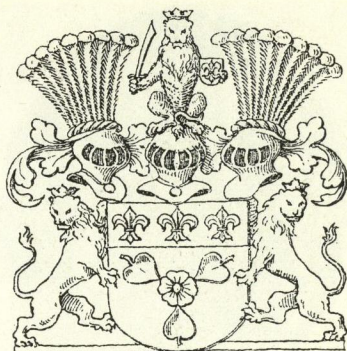
T. og W.'s blasonering (figur 4) – idet man dog lægger mærke til, at skjoldholderne mangler skjoldet med liljen.

I sin Sehested-stamtavle i Danmarks Adels Aarbog 1911 beskriver Thiset våbnet ganske i overensstemmelse med sin nys nævnte opfattelse.

I den seneste Sehested-stamtavle (Danmarks Adels Aarbog 1954) omtaler Albert Fabritius den divergens, der er mellem patentets beskrivelse og Hofmans afbildning, og bringer en farvelagt gengivelse af kobberstikket hos Hofman.

En begrundelse for de forskellige opfattelser af dette våben er det vel ikke muligt at give, og en sådan vil vel i hvert fald ikke kunne betegnes som andet end gætteværk.

Ved et lykketræf fik jeg for nogle år siden i Storcks seglsamling i Rigsarkivet øje på et segl (figur 5), der i det store og hele svarede til Hofmans afbildning. Det sidder mellem Hannibal Sehesteds og hans frue, »Frøken Christiane«s segl, visende deres forbedrede våbner af 1662. Desværre er seglene i samlingen ikke forsynede med proveniens-angivelse. For om muligt at få en forestilling om, hvorvidt og i givet

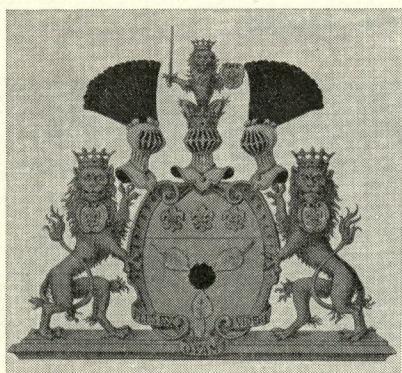
4. Greve Sehested, fra Storcks Våbenbog, 1910.

fald til hvilket brug Hannibal Sehested har benyttet sig af dette signet, har jeg gennemgået, hvad der findes af breve, rapporter og lignende fra ham i årene 1663–66, desværre uden resultat.

Men ud fra dette, hidtil eneste kendte, eksemplar må man vel have lov til at slutte, at sådan har i hvert fald Hannibal Sehested selv opfattet sit grevevåben, og man kan vel også have begrundet formodning om, hvorfra Hofman har hentet sin opfattelse.

Hvorvidt Hannibal Sehested nogen- sinde har fået den danske konges til- ladelse til at føre grevetitel og -våben er uvist; at han i hvert fald har ansøgt herom, kan man slutte af følgende sæt- ning i et brev, som Louis XIV i denne anledning skrev til den danske kon- ge³: »... ce qu'il n'a toutefois ac- cepté que sans la condition de votre agrément.«

Denne ophøjelse har fået »heraldi- ske følger«, idet den grevelige familie Wedells stammomder, Christiane Se- sted, som blev gift med den første lens- greve til Wedellsborg, var Hannibal Sehesteds eneste legitime barn. Hen- des agnatiske efterkommere har (med ganske enkelte undtagelser) ført det

3. Fra Thyra Sehesteds bog om Hannibal Sehested, 1886. Bind I over for side 294.

5. Hannibal Sehesteds grevelige våben i hans eget segl i Storcks Seglsamling i Rigsarkivet. Stærkt forstørret.

grevelige Wedellske våben med tilføjelse af 3 gule liljer i et blåt skjoldhoved, og har ombyttet snart den dextre, snart den sinistre skjoldholder (havfrue) med en gul løve.

Familien støtter disse ændringer på følgende passager i Louis XIV's ovennævnte to breve, nemlig: »... je vous donne & aux vôtres, à perpétuité la Qualité, le Rang, le Nom, le Titre, & les Prérogatives de Comte de mon Roïaume, avec la permission de déco-

rer vos Armes de trois Fleurs de Lis en la manière portée par les dites Lettres«²⁾, og »... de lui conférer le titre et la dignité de Comte . . . pour lui et ses successeurs, mâles et femelles a perpétuite . . .«³⁾.

Såvidt vides har der aldrig været søgt kongelig konfirmation på disse ændringer; men på den anden side har De Kongelige Ordeners Capitul i hvert fald stiltiende godkendt disse; thi af alle de våbenskjolde for »Hvide Riddere« og Storkorsriddere af slægten, som er ophængt i Ordenskapellet på Frederiksborg, er der kun to i overensstemmelse med det Wedellske grevepatent af 1672, medens de øvrige viser lilje-skjoldhovedet.

Men også på anden måde har disse ændringer, omend indirekte, fået kongelig anerkendelse, idet våbenpatentet for baron Joachim Wedell-Wedellsborg, som ved tiltrædelsen af familiegodset Svenstrup i 1893 fik kongelig bevilling til at forene det Neergaardske navn og våben med sit eget, udtrykkeligt angiver blåt skjoldhoved med 3 gule liljer, og som sinister skjoldholder en kronet gul løve.

Henvisninger:

1., 2. & 3. Gl. kgl. samling nr. 3088, 4to (Kgl. Bibliotek).

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.